

מהי השפעת הקור על תנובת הבקר שלנו ?

ידוע בדרך כלל שאין פרות חלב רגישות במיוחד לקור ובכל זאת קשה היה לנו להאמין שבימי חורף קרים, השכם בבוקר, כשהננו יוצאים לחלוב והשיניים שלנו נוקשות זו לזו, אין קור זה משפיע על תנובת הפרות. החלטנו לערוך כעין ניסוי זוטא כדי להיווכח מהו המצב לאמיתו בתנאינו אנו.

בטרם אמסור פרטים על תוצאות הניסוי והתצפיות אתאר במלים מספר את המבנים. הרפת שלנו היא מהטיפוס הסטנדרטי, בה עומדות הפרות זנב אל זנב; החלונות גדולים ומרווחים ודרכם מוכנסת האספקה מהעגלות; ישנם אמנם גם תריסיים לחלונות אלה, אבל מזה שנתיים אין אנו נוקקים להם, כי אין הם נוחים לסגירה ולפתיחה. החצר שליד הרפת מרוצפת ובין גשם לגשם אנו משתדלים לנקותה ב"סקריפר" רתום לסוס, כך שהיא נקיה ויבשה כעבור יום לאחר הגשם. בדרך כלל הננו נוהגים לרפד יפה ברפת בעונת הגשמים ובלילות גשם ממש מוחזקות הפרות בפנים. כשאין הגשם יורד הננו משאירים אותן אף בלי לות הקרים ביותר בחצר. רצינו איפוא לבדוק את המצב כדי לראות אם נוהגים אנו כשורה. והנה הפרטים על "הניסוי" שערכנו: השנה ירדו אצלנו גשמים משך שבוע שלם, עד ל-9 בדצמבר; בימים 10 ו-11 בדצמבר עמדו כל הפרות בחוץ ובאותם הימים גם התקיימה ביקורת התנובה. שקבענו אותה, לצורך השוואה עם תוצאות הניסוי, כנורמאלית בתנאי ההתזקה שלנו;

תוצאות ביקורת זו צויינו על ידינו בציון של 100 כדי שנוכל לבטא את הסטיות בעקב הניסוי באחוזים לגבי הנורמאלי. חילקנו את העדר לשתי קבוצות באקראי, לפי עמדותיהם ברפת: מימין למעבר — קבוצה א' ובה היו 14 פרות שתנובתן הממוצעת ביום הביקורת היתה 16.8 ק"ג חלב ומצד שמאל של המעבר — קבוצה ב' שמנתה 11 פרות עם תנובה יומית ממוצעת של 17.6 ק"ג. תנובות אלה של כל קבוצה צויינו בציון 100. לא נכללו בקבוצות הניסוי פרות שעמדו לפני ייבוש ולא פרות שאך זה המליטו.

בימים 12-15 בדצמבר השארנו קבוצה א' ברפת בשעות הלילה וקבוצה ב' נשארה בחוץ. שקלנו את החלב של הפרות שעמדו בניסוי משך 4 ימים והתוצאות היו: קבוצה א' הניבה בממוצע יומי 17.2 ק"ג, שהם 102.4% לעומת התנובה שלפני הניסוי וקבוצה ב', שלנה בחוץ, הניבה בממוצע 18.1 ק"ג, שהם 102.8% מתנובתן הנורמאלית. בימים 16-19 בדצמבר החלפנו את הקבוצות: קבוצה א' הושארה בחוץ וקבוצה ב' הוכנסה בלילות לרפת. תוצאות הביקורת בימים אלה היו: התנובה הממוצעת בקבוצה א', שלנה בחוץ, הניבה בממוצע יומי 17.4 ק"ג (103.6%) וקבוצה ב', שעמדה בלילות ברפת, הניבה בממוצע 18.5 ק"ג (105.1%).

מטבלת הסיכום הניתנת להלן אפשר לעמוד על כל מהלך הניסוי.

פרטי הניסוי ←	ביקורת רגילה ב' 11 בדצמבר			תקופת ניסוי א' 12-15 בדצמבר			תקופת ניסוי ב' 16-19 בדצמבר		
	חלב, ק"ג	ב' %	מקום הלינה	חלב, ק"ג	ב' %	מקום הלינה	חלב, ק"ג	ב' %	מקום הלינה
א'	16.8	100	בחצר	17.2	102.4	ברפת	17.4	103.6	בחצר
ב'	17.6	100	בחצר	18.1	102.8	בחצר	18.5	105.1	ברפת

בסכמי את תוצאות הניסוי הצנוע ניתן להסיק ממנו שהקור השורר בארץ בלילות חורף אין לו כל השפעה על תנובת פרותינו. ואשר לעליה הכללית בתנובה שהופיעה בשתי הקבוצות, בין שעמדו בחוץ ובין שנמצאו בלילות ברפת, יש

להעיר שהיא באה כנראה בעקב אביסת התלתן. שנתחדשה עם הפסקת הגשמים באותם הימים.

זהר כפרי

בית ספר חקלאי, נהלל, סוף דצמבר 1957.